บทที่ 6

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนผ่านบทเรียนแสวงรู้บนเว็บ โดยใช้กลวิธีการกำกับตนเองในการเรียน เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนสำหรับนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อสร้างรูปแบบการเรียนการสอน 2) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน และ 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตระดับปริญญาตรี ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา 375115 การออกแบบระบบการเรียนการสอน ภาคเรียนปลาย ปีการศึกษา 2555 จำนวน 37 ผู้วิจัยนำเสนอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนผ่านบทเรียนแสวงรู้บนเว็บ โดยใช้กลวิธีการกำกับตนเองในการเรียนเพื่อส่งเสริมทักษะการเขียน สำหรับนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้สอน 2) ผู้เรียน 3) วัตถุประสงค์ 4) เนื้อหา 5) บทเรียนแสวงรู้บนเว็บ 6) กระบวนการเรียนการสอน 7) การวัดและประเมินผล มีขั้นตอนการออกแบบการเรียนการสอน 9 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ปัญหา 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ 3) การกำหนดเนื้อหา 4) การกำหนดยุทธศาสตร์การสอน 5) การเลือกสื่อการสอน 6) การดำเนินการเรียนการสอน 7) การประเมินผลระหว่างเรียน 8) การแก้ไขและปรับปรุงการสอน 9) การประเมินผลหลังเรียน และมีขั้นตอนการเรียนการสอน 2 ขั้น คือ ขั้นเตรียมการก่อนการเรียนการสอน และขั้นการเรียนการสอน

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน พบว่าคะแนนทักษะการเขียนก่อนเรียนและหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.59 คะแนน และ 19.57 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.63 และ 2.08 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนทักษะการเขียนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนทักษะการเขียนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนสร้างขึ้นจากขั้นตอนการออกแบบการเรียนการสอน ซึ่งได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยมีขั้นตอนการออกแบบ 9 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ปัญหา 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ 3) การกำหนดเนื้อหา 4) การกำหนดยุทธศาสตร์การสอน 5) การเลือกสื่อการสอน 6) การดำเนินการเรียนการสอน 7) การประเมินผลระหว่างเรียน 8) การแก้ไขและปรับปรุงการสอน และ 9) การประเมินผลหลังเรียนทำให้ได้รูปแบบการเรียนการสอนซึ่งประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นการเตรียมการก่อนการเรียนการสอน และขั้นการเรียนการสอน โดยในขั้นการเตรียมการก่อนการเรียนการสอนประกอบด้วย 7 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1) ปฐมนิเทศ 2) ฝึกปฏิบัติ 3) วัดทักษะการเขียนก่อนเรียน 4) ประเมินตนเอง 5) ตั้งเป้าหมายและวางแผน 6) จดบันทึกและเฝ้าติดตาม 7) จัดสภาพแวดล้อม และในขั้นการเรียนการสอนประกอบด้วย 12 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1) นำเข้าสู่บทเรียน 2) กำหนดภาระงาน 3) กำหนดกระบวนการ 4) กำหนดวิธีการประเมินผล 5) กำหนดแหล่งข้อมูล 6) ร่วมกันคิดเรื่องที่จะเขียน/ให้เสรีในการฝึก 7) เก็บรวบรวมข้อมูล/ระดมความคิด/อภิปราย 8) วางโครงร่าง/สร้างผังความคิด 9) ลงมือเขียน 10) ประเมินผลงาน 11) สรุปบทเรียน 12) ให้รางวัลหรือลงโทษตนเอง ก่อนนำไปทดลองใช้ รูปแบบการเรียนการสอนได้ผ่านการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สามารถนำไปใช้ทดลองได้

ผู้วิจัยออกแบบการเรียนผ่านบทเรียนแสวงรู้บนเว็บ โดยแบ่งเนื้อหาการเรียนเป็นรายสัปดาห์ ผู้เรียนสามารถกำหนดเวลาที่จะใช้ในการศึกษาบทเรียนได้ตามความสะดวกของตนเอง พร้อมทั้งสามารถวางแผนกิจกรรมการเรียนได้ด้วยกลวิธีการกำกับตนเองในการเรียน ดังนั้นในการศึกษาบทเรียนแสวงรู้บนเว็บในแต่ละสัปดาห์ผู้เรียนจึงมีความพร้อมที่จะศึกษาเนื่องจากเป็นเวลาที่ผู้เรียนกำหนดเอง รวมถึงระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาแต่ละครั้ง ผู้เรียนสามารถกำหนดได้ว่าจะใช้เวลาในการศึกษามากหรือน้อยตามความพร้อมของผู้เรียนแต่ละคน เป็นรูปแบบการเรียนที่ยืดหยุ่นตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ แต่จากการทดลองยังพบว่ามีนิสิตที่ไม่ได้เข้าศึกษาบทเรียนและส่งงานตามช่วงเวลาที่กำหนดในแต่ละสัปดาห์ ผู้วิจัยจึงได้กำกับติดตามและเปิดโอกาสให้เข้าทำกิจกรรมย้อนหลัง ซึ่งจากการสอบถามพบว่านิสิตมีปัญหาด้านสุขภาพจึงไม่ได้ทำกิจกรรมตามช่วงเวลาที่กำหนด ดังนั้น ในการใช้บทเรียนแสวงรู้บนเว็บนอกจากการกำกับตนเองในการเรียนซึ่งให้ผู้เรียนใช้เป็นหนึ่งในกลยุทธ์การเรียนแล้ว ผู้สอนก็ยังต้องคอยสังเกตการเรียนของผู้เรียนและช่วยเหลือผู้เรียนอีกทางหนึ่งด้วย

การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน พบว่าคะแนนทักษะการเขียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนทักษะการเขียนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เนื่องจากผู้เรียนได้

ฝึกทักษะการเขียนจากภาระงานประจำสัปดาห์ที่ได้รับมอบหมาย นอกจากนี้ยังมีการเขียนเพื่อการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนกับผู้เรียนผ่านทางกระดานสนทนา แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นสามารถใช้ในการส่งเสริมทักษะการเขียนสำหรับนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวรได้

จากการศึกษาพบข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับตัวแปรกลวิธีการกำกับตนเองในการเรียน นอกจากเป็นการบริหารจัดการการเรียนโดยในขั้นตอนของการประเมินตนเอง การวางแผนการเรียน และการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนแล้ว ในขั้นตอนของการให้รางวัลหรือลงโทษตนเอง พบว่าเป็นการสร้างแรงจูงใจอย่างหนึ่งซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเสริมแรงของสกินเนอร์ เพื่อให้มีกำลังใจสำหรับการทำกิจกรรมในการเรียน แต่การให้รางวัลหรือลงโทษตนเองเป็นการเสริมแรงจากตัวผู้เรียนเอง ซึ่งบางครั้งอาจเป็นการเสริมแรงภายนอก เช่น การซื้อของขวัญให้ตนเอง หรือไปเที่ยวพักผ่อน ทั้งนี้อาจเป็นการเสริมแรงภายใน เช่น การรู้สึกภาคภูมิใจที่ตนเองได้ประสบความสำเร็จ การเห็นคุณค่าของตนเอง และการนับถือตนเอง (Self-Esteem)

การนำทฤษฎีการกำกับตนเองในการเรียนมาใช้ ผู้สอนสามารถแนะนำและชี้แนะแนวทางในการใช้กลวิธีการกำกับตนเองในการเรียนได้ในเบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถควบคุมได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากหากเป็นการบังคับควบคุมจากผู้สอนก็จะไม่ใช่กลวิธีการกำกับตนเองในการเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งขั้นตอนการให้รางวัลหรือลงโทษตนเอง ซึ่งผู้เรียนอาจจะไม่ปฏิบัติตามที่ตนเองได้กำหนดไว้

นอกจากนี้กลวิธีการกำกับตนเองในการเรียนยังมีความสอดคล้องกับวิธีการทำสัญญากับตน (Self-contract) การทำสัญญากับตน เป็นการกำหนดข้อตกลงโดยเขียนเป็นลายลักษณ์ที่ทำกับตนเอง ระบุขั้นตอนที่ดำเนินการและเมื่อบรรลุเป้าหมายจะให้อะไรกับตนเอง โดยใช้ลักษณะเดียวกับการทำสัญญาทั่วไป คือ จะต้องมีข้อความที่ระบุในสัญญาว่าจะให้เวลาเท่าไร การเขียนสัญญาควรเขียนเฉพาะสิ่งที่รู้ว่าสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อบรรลุตามสัญญา ก็เปลี่ยนไปสู่พฤติกรรมเป้าหมาย ขั้นต่อไป ซึ่งในสัญญาควรประกอบด้วย (ไพศาล ไกรสิทธิ์, 2542)

1. เป้าหมาย (Goal)
2. ข้อตกลงกับตน(Self-agreement)
3. สิ่งเสริมแรง (Reinforcers)
4. การให้รางวัล(Bonus clause)
5. บทลงโทษ (Penalty clause)
6. การบันทึก(Records)

ซึ่งในรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้ก็มีความสอดคล้องกับการทำสัญญากับตน ดังตาราง 11 แสดงการเปรียบเทียบทฤษฎีการทำสัญญากับตนและการกำกับตนเองในการเรียน

ตาราง 11 แสดงการเปรียบเทียบทฤษฎีการทำสัญญากับตนและการกำกับตนเองในการเรียน

ทฤษฎี	การทำสัญญากับตน	การกำกับตนเองในการเรียน
1.	-	การประเมินตนเอง
2.	เป้าหมาย (Goal) ข้อตกลงกับตน (Self-agreement)	การตั้งเป้าหมายและการวางแผน
3.	การบันทึก (Records)	การจดบันทึกและเฝ้าติดตาม
4.	-	การจัดสภาพแวดล้อม
5.	สิ่งเสริมแรง (Reinforcers) การให้รางวัล (Bonus clause) บทลงโทษ (Penalty clause)	การให้รางวัลหรือลงโทษตนเอง

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่ากลวิธีการกำกับตนเองในการเรียนมีความสอดคล้องกับทฤษฎีการทำสัญญากับตน โดยมีความครอบคลุมในด้านเป้าหมายและข้อตกลงกับตน การบันทึก สิ่งเสริมแรง การให้รางวัลและบทลงโทษ นอกจากนี้กลวิธีการกำกับตนเองในการเรียนยังมีขั้นตอนการประเมินตนเองและการจัดสภาพแวดล้อมอีกด้วย ดังนั้นในการนำมาใช้ในการเรียนจึงมีความครบถ้วนสมบูรณ์มากกว่า

นิสิตส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการเรียนการสอนว่ามีความสะดวกในการเรียนผ่านบทเรียนแสวงรู้บนเว็บ ทำให้ไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทางมาที่ห้องเรียนทุกครั้ง อีกทั้งนิสิตสามารถบริหารจัดการเวลาที่มีอยู่ใช้ในการทำงานอื่นได้มากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกวินัยในการเรียนของตนเองอีกด้วย สอดคล้องกับ Bath (1981 อ้างอิงใน ดิเรก ธีระภูธร และคณะ, 2550) และกิดานันท์ มลิทอง (2533) ซึ่งกล่าวว่า การมีวินัยในการเรียนด้วยตนเองเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ผู้เรียนจึงต้องรู้จักควบคุมตนเอง รู้จักการอ่านหนังสือและทำกิจกรรมการเรียนการสอน มิฉะนั้นอาจทำให้การเรียนล้มเหลวได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ก่อนนำผลการวิจัยไปใช้ควรศึกษาคุณลักษณะของผู้เรียนว่าสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยหรือไม่ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด ไม่ได้อาศัยหลักความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling)

2. สามารถใช้เนื้อหาทั่วไปในการเรียนการสอนได้ โดยผู้สอนอาจมอบหมายภาระงานเป็นการเขียนสรุปความ หรือความเรียงก็ได้

3. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมกันวิจารณ์หรือติชมผลงานการเขียนของเพื่อนร่วมชั้นเรียนอาจช่วยพัฒนาผลงานการเขียนได้

4. ควรมีตัวอย่างผลงานการเขียนเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาแนวทางการสร้างสรรค์ผลงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปอาจนำไปใช้ทดลองในระดับอื่น เช่นระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา

2. อาจนำรูปแบบไปทดลองใช้ในระยะยาวเพื่อให้การส่งเสริมทักษะการเขียนมีความต่อเนื่อง

3. ควรมีการวิจัยทักษะทางภาษาอื่นร่วมด้วย เช่น การฟัง การพูดหรือการอ่าน เนื่องจากอาจมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน